

Szkolne centrum dydaktyczno-informacyjne w Zespole Szkół nr 1 w Jastrzębiu Zdroju

Centrum w Jastrzębiu Zdroju imponuje z wielu powodów: jest obszerne, funkcjonalne, dobrze wyposażone i obsługiwane przez trzy nauczycielki bibliotekarki. Przede wszystkim jednak stanowi przykład znakomitej pracy pedagogicznej. W podsumowaniu różnorodnych działań każdy może znaleźć inspirację dla własnych pomysłów na pracę z uczniami w ICIM.

Grażyna KOCOT

Wczoraj i dziś

Historia biblioteki Zespołu Szkół nr 1 w Jastrzębiu Zdroju jest ściśle związana z dziejami liceum ogólnokształcącego, które powstało w 1964 r. Na przestrzeni lat placówka zmieniała swoje lokum i powiększała się o nowe typy szkół, aż w końcu przekształciła się w zespół szkół, w związku z czym biblioteka bardzo szybko pomnażała swe zbiory.

Szkolne centrum dydaktyczno-informacyjne funkcjonuje od września 1999 r., ale myśl o przekształceniu biblioteki w nowoczesne centrum informacji zrodziła się w 1995 r. wraz z początkiem jej komputeryzacji. Nieocenioną rolę w tak ważnym i kosztownym przedsięwzięciu odegrał dyrektor Krystian Fabisz, doceniający rolę dydaktyczno-informacyjną biblioteki w szkolnym systemie edukacyjnym. Natomiast my, bibliotekarki – Wanda Sławek, Elżbieta Siwiak i Grażyna Kocot – wiedziałyśmy, że jest to droga oznaczająca nową jakość pracy. Dlatego nieustannie inspirowałyśmy i siebie, i dyrektora do kolejnych działań w wyznaczonym kierunku rozwoju placówki.

Kompletna baza danych zbiorów bibliotecznych w systemie MOL, w większości okodowane zbiory, katalog komputerowy dostępny w sieci, szkolenia użytkowników w zakresie korzystania z opcji informacyjno-wyszukiwawczych – to działania, które złożyły się na pomyślną implementację, a co za tym idzie przejście do pełnej eksploatacji systemu Biblioteka Szkolna MOL. Na tym etapie automatyzacji działalności biblioteczno-informacyjnej mogliśmy już mówić o przekształceniu dawnej

biblioteki w nowoczesne centrum informacji. O tym fakcie środowisko lokalne zostało poinformowane na łamach tygodnika samorządowego „Jastrząb”.

Biblioteka szkolna, kiedyś mniej okazała, składająca się z wypożyczalni i czytelnicy, teraz obejmuje pięć pomieszczeń o łącznej powierzchni około 300 m². Ma estetyczny i atrakcyjny wygląd, nowoczesne wyposażenie, zbiory dostosowane do potrzeb użytkowników. Biblioteka obsługuje ponad tysiąc uczniów liceum i gimnazjum. Jej zbiory przekraczają 26 tysięcy woluminów.

Lokal – funkcje i wyposażenie

Centrum składa się z pięciu pomieszczeń: wypożyczalni, czytelnicy książek i czasopism, magazynu książek, informatorium i sali audio-wizualnej.

W wypożyczalni odbywa się bezpośrednia obsługa użytkowników biblioteki: wypożyczanie i zwrot książek, przyjmowanie zamówień na kwerendę, rozmowy z czytelnikami – nie tylko na temat książek i ich wyboru, kserowanie materiałów z czytelnicy. Z pomocą młodzieży przygotowuje się wystawki rocznicowe, popularyzujące czytelnictwo i okazuje; informuje o nowych książkach i czasopismach, o najlepszych czytelnicy i laureatach konkursów bibliotecznych, o wydarzeniach na terenie szkoły i w mieście. Tutaj miłośnicy biblioteki służą pomocą w obsłudze swoich koleżanek i kolegów. Wypożyczalnia wyposażona jest w: nowoczesną ladę biblioteczną, katalogi biblioteczne (alfabetyczny,

tytułowy i systematyczny wg UKD) – zamknięte od 2000 r., komputer i monitor z płaskim ekranem podłączony do sieci bibliotecznej i internetu, czytnik kodów kreskowych, kserokopiarkę, regał z „książkami dnia”, trzy stojące tablice korkowe na wystawki biblioteczne, kilka obrazów olejnych autorstwa nauczyciela sztuki i uczniów, zegar ścienny, dodatkowe oświetlenie punktowe nad katalogami i ladą biblioteczną.

Czytelnia książek i czasopism jest miejscem pracy indywidualnej i grupowej, gdzie użytkownicy zgodnie z regulaminem korzystają z księgozbioru podręcznego, publikacji wewnątrzszkolnych uczniów i nauczycieli, czasopism i tekstowych teczek tematycznych. Tutaj odbywają się zajęcia z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej, konkursy i imprezy biblioteczne, konferencje dla nauczycieli bibliotekarzy, olimpiady przedmiotowe, nieznaczna część lekcji przedmiotowych, spotkania rodziców z nauczycielami oraz spotkania harcerzy z naszego miasta.

Do czytelnicy uczniowie przychodzą, żeby przygotować się do lekcji, wspólnie się uczyć, porozmawiać, spędzić kulturalnie czas wolny. Znajduje się w niej dwadzieścia miejsc pracy. Księgozbiór podręczny w liczbie około 2 tysięcy woluminów zgromadzony jest w sześciu oszklonych gablotach i na sześciu regałach. Znajdują się tutaj dwa specjalne regały na czasopisma i przydatna tablica magnetyczna na kółkach. Ściany czytelnicy wzbogaczone są wiszącymi planszami z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej. Znajduje się tu komputer podłączony

do sieci bibliotecznej i internetu oraz drukarka, dzięki czemu na miejscu można znaleźć potrzebną informację i ją wydrukować. Można też przeszukiwać bardzo bogatą, tworzoną od trzynastu lat, komputerową kartotekę zagadnieniową – bardzo przydatną szczególnie maturzystom i piszącym referaty. Tu odbywa się także obsługa czytelników wypożyczających zbiory potrzebne na zajęcia lekcyjne, czasami do domu.

Magazyn książek – to miejsce przechowywania zbiorów bibliotecznych i pracy biurowo-technicznej. W komputerowym systemie MOL Optivum budujemy bazę danych zbiorów bibliotecznych oraz danych osobowych użytkowników. Przeprowadzamy konserwację książek i technicznie opracowujemy nowe nabytki. Przygotowujemy kodowane karty czytelnika, laminujemy różnego rodzaju materiały i przygotowujemy materiały na wystawy. Niektóre z powyższych czynności wykonywane są z pomocą młodzieży. Ponieważ w bibliotece nie ma wolnego dostępu do półek z książkami, niektórych czytelników zachęcamy do samodzielnego przeglądania zbiorów.

W magazynie znajduje się około 24 tysięcy woluminów zgromadzonych na 73 regałach drewnianych (wkrótce będzie wymiana na nowoczesne, estetyczne, metalowe), biurko z komputerem i drukarką kolorową, czytnik kodów kreskowych, długi stolik,

zgrzewarka do folii, szafka na dokumenty, telefon i radiomagnetofon.

Informatorium jest miejscem indywidualnego i grupowego użytkownika komputerów podłączonych do sieci bibliotecznej i internetu. Korzystając z komputerowego katalogu bibliotecznego, użytkownicy mogą m.in.: przeglądać bazę danych zbiorów bibliotecznych, wyszukiwać różnorodne źródła informacji, tworzyć zestawienia bibliograficzne i drukować. Jest to miejsce, gdzie uczniowie przygotowują prezentacje medialne na płytach CD (na egzamin maturalny, konkursy biblioteczne, lekcje przedmiotowe), doskonałą umiejętności obsługi programów, których się uczą na informatyce. Tutaj udostępniane są programy edukacyjne, informatory wyższych uczelni, encyklopedie i słowniki na CD oraz dodatki do czasopism na płytach, kompakty muzyczne i teczka z adresami przydatnych stron w internecie. Uczniowie w razie potrzeby korzystają także z zasobów bibliotek cyfrowych. W informatorium odbywają się zajęcia z edukacji czytelniczo-medialnej, podczas których uczymy korzystania z warsztatu informacyjnego i bibliograficznego, czasami lekcje przedmiotowe z wykorzystaniem internetu. Jest to również miejsce pracy młodzieży z sekcji dziennikarskiej i komputerowej. Znajduje się tu czternaście stanowisk komputerowych, drukarka kolorowa, urządzenie

o funkcji drukarki, skanera i kopiarki w jednej obudowie (uzyskane dzięki naszemu udziałowi w projekcie MEN w 2001 r.), zbiory na nośnikach elektronicznych, regulamin informatorium, zeszyt obecności. Ściany udekorowane są kilkunastoma obrazami autorstwa uczniów naszej szkoły.

Sala audiowizualna pełni różne funkcje i w zależności od potrzeb organizowane są w niej: wykłady i prelekcje dla uczniów, młodzieżowe debaty, spotkania autorskie, inscenizacje klasowe, olimpiady i konkursy przedmiotowe, konkursy i imprezy biblioteczne, zajęcia pozalekcyjne i ferie zimowe dla uczniów (lektury na ekranie), lekcje przedmiotowe (z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych przygotowanych przez uczniów), konferencje rady pedagogicznej i konferencje nauczycieli bibliotekarzy, warsztaty i szkolenia dla nauczycieli.

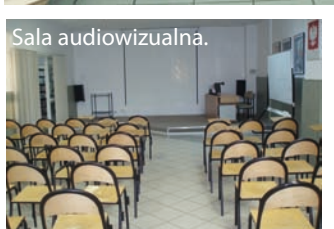
Sala wyposażona jest w wideoprojektor i duży ekran ścienny, komputer i monitor z płaskim ekranem, magnetowid, biurko pod komputer, pięćdziesiąt foteli z pulpitem, tablicę magnetyczną na kółkach, kilkanaście obrazów autorstwa uczniów i nauczyciela sztuki.

Na ścianie obok wejścia do biblioteki wiszą dwie oszklone gabloty, od góry punktowo oświetlone. Przeznaczone są na informację i wystawki. Natomiast ściana po obu stronach drzwi wejściowych wyłożona jest korkiem i służy podobnym celom jak gablota. Szkolne centrum zabezpieczone jest systemem alarmowym.

Działalność

Od lat podejmujemy różnorodne formy pracy dydaktyczno-wychowawczej. Zachęcamy do działań, wspieramy i inspirujemy nie tylko tych uczniów, którzy chcą rozwijać swoją osobowość, wzbogacać wiedzę, doskonalić umiejętności, lecz także młodzież z problemami w nauce, zachowaniu czy relacjach z rówieśnikami. Jedni i drudzy pod naszym czujnym okiem mogą realizować się, działając w sekcjach koła przyjaciół biblioteki.

W **sekcji porządkowej** uczniowie wypisują, pieczętują i laminują

karty czytelnika, technicznie przygotowują materiały na wystawki, kserują materiały z czytelników swoim kolegom, uzupełniają liczbę porządkową w zeszytach odwiedzin czytelnika i informatorium, włączają i wyłączają sprzęt komputerowy w informatorium, dbają o porządek na regałach z książkami i czasopismami, oprawiają książki.

W **sekcji dziennikarskiej** młodzież próbuje swoich sił w redakcji gazetki szkolnych. Najpierw była „Szóstka” – gazetka gimnazjalna, potem licealny kwartalnik kulturalno-informacyjny „Nasze Sprawy” oraz „Gimnazjalne To i Owo”. Obecnie na horyzoncie wylania się kolejny zespół redakcyjny. Tak jak ich poprzednicy, młodzi adepci dziennikarstwa będą wykorzystywać bądź rozwijać nie tylko umiejętność pracy zespołowej, lecz także stosowania technologii komputerowej, pracując z użyciem edytora tekstu, skanera, programów Microsoft Publisher i Corel PhotoPaint oraz obsługując risograf i bindownicę.

Ponieważ od wielu lat prowadzimy kronikę szkolną, zawsze znajduje się grupa chętnych uczniów, którzy dostarczają materiały, robią zdjęcia, wykonują prace techniczne (np. wklejają zdjęcia, rysują linie, a po wpisaniu tekstu gumują je), czasami redagują teksty.

W **sekcji komputerowej** miłośnicy komputerów rozwijają swą pasję, ucząc i wzajemnie się wzbogacając, podczas tworzenia stron internetowych gazetki szkolnych – „Naszych Spraw” (www.naszesprawy.webpark.pl) i „Gimnazjalnego To i Owo” (www.gim-toiowo.freehost.pl) oraz kroniki szkolnej (www.kronikazs1.prv.pl). Kilka wcześniej wykonanych stron, m.in. biblioteki szkolnej, już nie istnieje. Aktualnie w internecie dostępna jest strona biblioteki pod adresem: www.biblioteka_scdi.republika.pl.

Corocznie podejmujemy wiele działań propagujących książkę i bibliotekę oraz inspirujących czytelnictwo. Na stałe w kalendarz imprez bibliotecznych wpisały się różnorodne konkursy: czytelnicze, recytatorskie, literackie i językowe,

wiedzy, plastyczne oraz na najlepszą prezentację PowerPoint. Konkursom towarzyszą wystawy, podobnie jak spotkaniom autorskim czy innym wydarzeniom.

Z niesłabnącym zainteresowaniem spotyka się informacja o czytelnictwie. Wydruki komputerowych raportów statystycznych prezentowanych w postaci tabeli, wykresu kołowego i słupkowego przedstawiamy w gablocie przed wejściem do biblioteki. Informacja o najlepszych czytelnikach umieszczana jest także na stronie internetowej biblioteki. Zachęcamy przewodniczących klas lub łączników, aby przed lekcją wychowawczą zgłaszali się po odbiór informacji o stanie czytelnictwa klasy. Liderów czytelnictwa nagradzamy.

Ponadto organizujemy dla młodzieży spotkania autorskie. W styczniu tego roku, z okazji 200. rocznicy urodzin Louisa Braille’a zaprosiłyśmy panią Hannę Pasterny, autorkę książki *Jak z białą laską zdobywałam Belgię*. W planach jest już kolejne spotkanie.

Wcześniej gościliśmy Joannę Gawlikowską (matkę) i Joannę Gawlikowską (córkę) – autorki bądź współautorki takich książek, jak *Przeboje prozy XX wieku*, *Analiza lektur szkolnych*, *Antyk – barok*, *Rozumienie i tworzenie tekstów argumentacyjnych*.

Prowadzimy stałe i w większości całoroczne akcje biblioteczne, takie jak: kiermasz taniej książki (za uzyskaną bonifikatę wzbogacamy nasz księgozbiór), książka dnia (książki wybrane wspólnie z uczniami i wyeksponowane w wypożyczalni), Światowy Miesiąc Książki i Praw Autorskich, no i oczywiście Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych¹. Święto to w każdym roku przebiega inaczej, a w jego organizację angażujemy młodzież. Czytelnicy dekorują bibliotekę, opracowują pytania i przeprowadzają zabawne konkursy, wypisują sympatyczne hasła o nas i bibliotece, przygotowują wystawki – i po prostu są z nami. My ze swej strony nie pozostajemy dłużne. Laureaci konkursów, najlepsi czytelnicy, członkowie koła przyjaciół biblioteki

otrzymują dyplomy, książki, artykuły biurowe, słodczyce oraz piątki, a czasami szóstki (oceny częściowe) z odpowiedniego przedmiotu. Zdarza się, że dzięki szczególnym zasługom na rzecz biblioteki i społeczności szkolnej uczniowie dostają wyższą ocenę na semestr lub koniec roku szkolnego. Nagrodę otrzymują z rąk dyrektora podczas uroczystego apelu.

Od wielu lat organizujemy wraz z młodzieżą różnego typu imprezy: spotkania andrzejkowe, wieczory literackie, spotkania wigilijne członków koła przyjaciół biblioteki.

Aby przybliżyć czytelnikom informacje o zbiorach biblioteki, publikujemy „Biuletyn Nowości”, a źródłem informacji o zawartości czasopism jest „Adnotowana bibliografia zawartości czasopism w wyborze”, rejestrująca wybrane artykuły z czasopism prenumerowanych w bibliotece, z przeznaczeniem przede wszystkim dla nauczycieli (jeden egzemplarz do pokoju nauczycielskiego). Wyniki i wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych, dotyczących m.in. potrzeb informacyjnych użytkowników, opublikowane są na stronie biblioteki. Tam też znalazła swe miejsce twórczość poetycka uczniów, która niedawno została także opublikowana w wydawnym z okazji 45-lecia szkoły tomiku wierszy.

W ramach samokształcenia organizujemy konferencje i warsztaty dla nauczycieli bibliotekarzy bądź współuczestniczymy w nich. Dzielimy się wiedzą i doświadczeniem, w zakresie tworzenia nowoczesnego warsztatu bibliograficzno-informacyjnego w komputerowym systemie MOL i procesu przekształcania biblioteki w nowoczesne centrum informacyjne. Ponadto od wielu lat prowadzimy praktyki dla studentów studiów licencjackich i magisterskich bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

To nie wszystko, co można powiedzieć o naszej działalności. Najważniejsze jest, że ciągle się staramy i pragniemy, żeby nasza biblioteka – centrum dydaktyczno-informacyjne była nowoczesna nie tylko z nazwy. □

¹ Pomysł na organizację święta można znaleźć w „Bibliotece w Szkole” 2009 nr 7-8, w numerach archiwalnych miesięcznika oraz na www.bibliotekawszkole.pl/mmbbs.